

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародної торгівлі та права
Кафедра міжнародного, цивільного та комерційного права

СИЛАБУС (SYLABUS)

Назва дисципліни	Основи римського права / Fundamentals of Roman Law
1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Викладач	Софіюк Тарас Олександрович
Науковий ступінь	кандидат юридичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права
Адреса кафедри	м. Київ, вул. Кіото, 23, каб. Л-225, Л-402, Л-403
Контактний тел. кафедри	(044) 513-02-26
E-mail:	t.sofiuk@knu.edu.ua
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	08 Право 29 Міжнародні відносини
Спеціальність	081 Право 293 Міжнародне право
Освітня програма	Комерційне право, Цивільне право і процес, Фінансове право, Правове забезпечення безпеки підприємницької діяльності; Міжнародне право
Загальна характеристика	1 семестр навчального року. Кількість годин – 180; Кількість кредитів – 6

	<p align="center">Співвідношення аудиторних годин і годин самостійної роботи (денна форма навчання):</p> <p align="center">48 / 132</p> <p align="center">Форма підсумкового контролю</p> <p align="center">екзамен письмовий</p> <p align="center">Мова навчання: українська Формат навчання: Аудиторний (офлайн)</p>
Пререквізити	Вивчення дисципліни базується на знаннях з таких дисциплін, як «Теорія держави і права», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Історія держави і права України».
Анотація	<p>Римське право як правова система вплинуло на розвиток права в більшості країн Західної цивілізації, а також у деяких країнах Сходу. Воно є основою для законодавства більшості країн континентальної Європи та похідних правових систем в інших регіонах. Сьогодні термін «римське право» часто стосується не тільки законів римського суспільства. Правові інститути, створені римлянами, впливали на закони інших народів у часи, які настали після зникнення Римської імперії й у країнах, які ніколи не підпорядковувалися римському правлінню. Багато концепцій, які сьогодні лежать в основі міжнародного правопорядку, були створені під час Римської імперії. Хоча рабство було принаймні настільки ж поширене в Римі, як і в Греції, римське право загалом визнавало базову рівність усіх людей. Це було тому, що, як стверджували стоїки, усі люди наділені від природи іскрою розуму, за допомогою якої вони можуть сприймати універсальний природний закон, який керує всім світом, і привести свою поведінку в гармонію з ним. Саме в Римі вперше виникло розмежування між звичайним цивільним правом і спеціальними правилами зовнішніх (тобто насамперед торгових) відносин. Оскільки цивільне право поширювалося лише на римських громадян, торгівля та інші відносини з негромадянами та між ними підпорядковувалися окремому набору правил – <i>jus gentium</i>, або право народів. Ідеали та деякі механізми цивільного процесу в Стародавньому Римі мали помітний вплив на пізніший розвиток права в Європі (хоча меншою мірою в Англії) і, через запозичення, на деякі сучасні азійські правові системи.</p>

	<p>Римське право проводило фундаментальне розмежування між правом власності і зобов'язальним правом (договір і делікт). Цей поділ став характерною рисою всіх західних правових систем, тоді як конкретні рішення, прийняті римськими юристами щодо того, що слід охарактеризувати як необхідну частину власності, стали характерними для багатьох західних правових систем, зокрема систем цивільного права. Римська правова традиція була передана наступним поколінням через Corpus Juris Civilis, компіляцію багатовікової римської юриспруденції, що була створена у першій половині VI століття за наказом імператора Юстиніана I і стала основним джерелом сучасного цивільного права.</p> <p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи римського права» є формування системи знань про право осіб, сім'ю, корпорації, право власності та володіння, делікт і договір, право спадкування, процесуальне право Стародавнього Риму, набуття студентами та студентками навичок аналізу джерел та розв'язання казусів римського права, роботи з першоджерелами, уміння вирішувати конкретні правові ситуації, які виникають у сфері римського права, на базі відповідних джерел.</p> <p>Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: засвоєння здобувачами вищої освіти нових знань про основні поняття та концепції римського права; формування знань та вмінь аналізувати джерела й розв'язувати казуси римського права; застосовувати норми римського права у практичній діяльності на основі принципів, що закріплені у відповідних джерелах.</p> <p>Предметом навчальної дисципліни є основні положення і категорії римського права, що належать до деяких з найбільш важливих внесків римського права в правову думку: право осіб; сім'я; корпорації; право власності та володіння; делікт і договір; право спадкування; процесуальне право.</p>
<p>Методи навчання</p>	<p>Поєднання традиційних та нетрадиційних методів навчання з використанням інноваційних технологій:</p> <ul style="list-style-type: none"> • лекції (оглядова / тематична / проблемна);

	<ul style="list-style-type: none"> • семінарські / практичні (тренінг / презентація / дискусія / комунікативний метод / «мозковий штурм» / тренажерні завдання / метод кейс-стаді / робота в малих групах та ін.).
Зміст дисципліни	<p>Поняття, предмет та система римського права. Джерела римського права. Захист цивільних прав. Основи римського цивільного процесуального права. Суб'єкти цивільних правовідносин у Давньому Римі. Основи римського сімейного права. Речі у давньоримському праві. Інститут володіння. Право власності у давньоримській державі. Права на чужі речі у римському цивільному праві. Зобов'язання у римському цивільному праві. Основи римського договірної права. Окремі види договорів у римському цивільному праві. Квазідоговірні, деліктні та квазіделіктні зобов'язання у римському цивільному праві. Основи римського спадкового права.</p>
Результати навчання (компетентності)	<p>У результаті опанування дисципліни студенти:</p> <ul style="list-style-type: none"> · навчаться розв'язувати казуси з римського права; · сформулюють науково-дослідні навички для проведення власних науково-практичних досліджень.
3. ПОЛІТИКА ДТЕУ ТА ОЧІКУВАННЯ	
Дотримання умов доброчесності	<p>Дотримання положень «Етичного кодексу здобувача вищої освіти ДТЕУ». Документ доступний за посиланням: https://knute.edu.ua/file/MTEyNDI=/f4947dd446e22df4001d0947f199b8ed.docx</p>
Очікування	<p>Організація освітнього процесу та відвідування занять відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу студентів». Документ доступний за посиланням: https://knute.edu.ua/file/MjkwNQ==/5806ec2be4f5849706cf6a6b6dbf9b62.pdf</p> <p>Оцінювання знань відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання студентів і аспірантів у Державному торговельно-економічному університеті». Документ доступний за посиланням: https://knute.edu.ua/file/MjkwNQ==/8cec08c8a90a6bd4d10032b39473b097.pdf</p>

Відвідування занять	Відвідування лекційних та практичних занять з дисципліни є обов'язковим для всіх студентів.
Відпрацювання пропущених занять	Студент або студентка, який пропустив або пропустила заняття, самостійно вивчає матеріал за наведеними у силабусі та робочій програмі з дисципліни джерелами і ліквідує заборгованість під час консультацій на кафедрі (виконання практичних завдань). Відпрацювання дозволяється тільки в разі пропуску занять з поважної причини, яка підтверджена деканом.
Допуск до екзамену	Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу студентів» всі студенти та студентки допускаються до екзамену.
Підсумкова модульна оцінка	Підсумкова модульна оцінка за семестр є сумою балів, отриманих студентом або студенткою за виконання завдань протягом семестру. Максимальна оцінка становить 100 балів.
Екзаменаційна оцінка	Екзаменаційна оцінка є результатом виконання завдань екзаменаційного білету. Максимальна оцінка становить 100 балів.
Підсумкова оцінка з дисципліни	Підсумкова оцінка з дисципліни (яка виставляється в екзаменаційну відомість) обчислюється як середнє арифметичне підсумкової модульної та екзаменаційної оцінок.
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	
Критерії оцінювання	<p>5 балів – відмінна відповідь при розборі теоретичного питання і при розв'язанні практичного завдання;</p> <p>4 бали – добра відповідь при розборі теоретичного питання і при розв'язанні практичного завдання (проте при розв'язанні практичного завдання проаналізовано не всі ключові твердження умови і / або має місце некоректне застосування правової норми до одного або кількох ключових тверджень умови);</p> <p>3 бали – ґрунтовне доповнення при розборі теоретичного питання або при розв'язанні практичного завдання;</p> <p>2 бали – доповнення при розборі теоретичного питання або при розв'язанні практичного завдання;</p> <p>1 бал – присутність на парі.</p>

За роботу протягом семестру студент або студентка має змогу отримати максимум 100 балів. З них за роботу на практичних заняттях – максимум 90 балів. Можливе покращення своїх результатів за рахунок додаткової активності (участь у конференціях тощо). Відмінникам додаткова активність дає право на отримання підсумкового балу без складання іспиту.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Майданик Р. А., Рябокони Є. О. Римське приватне право : підручник Київ : Алерта, 2023. 386 с.
2. Харитонов Є. О., Підпригора О. А. Римське право : підручник Київ : Юрінком Інтер, 2023. 528 с.

Інтернет-ресурси

- The Digest or Pandects of Justinian URL: https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/Anglica/digest_Scott.htm
- The Institutes of Gaius URL: https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/Anglica/Gaius_Scott.html
- The Institutes of Justinian URL: https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/Anglica/iust_institut_Scott.html
- The Code of Justinian URL: https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/Anglica/codjust_Scott.htm

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	Кількість навчальних годин				Форма контролю
	Всього годин/ кредитів	у тому числі			
		Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студентів	
Тема 1. Поняття, предмет та система римського права	14	2	2	10	УО, ВСЗ, Д
Тема 2. Джерела римського права	14	2	2	10	УО, ВСЗ
Тема 3. Захист цивільних прав. Основи римського цивільного процесуального права	14	2	2	10	УО, ВСЗ
Тема 4. Суб'єкти цивільних правовідносин у Давньому Римі	14	2	2	10	УО, ВСЗ
Тема 5. Основи римського сімейного права	14	2	2	10	УО, ВСЗ
Тема 6. Речі у давньоримському праві. Інститут володіння	14	2	2	10	УО, ВСЗ
Тема 7. Право власності у давньоримській державі	14	2	2	10	УО, ВСЗ
Тема 8. Права на чужі речі у римському цивільному праві	14	2	2	10	УО, ВСЗ, Д
Тема 9. Зобов'язання у римському цивільному праві	16	2	2	10	УО, ВСЗ
Тема 10. Основи римського договірної права	16	2	2	10	УО, ВСЗ, Д
Тема 11. Окремі види договорів у римському цивільному праві	16	1	1	10	УО, ВСЗ, Д

Тема 12. Квazідоговірні, деліктні та квазіделіктні зобов'язання у римському цивільному праві	16	1	1	10	УО, ВСЗ
Тема 13. Основи римського спадкового права	16	2	2	14	УО, ВСЗ
РАЗОМ	180/6	24	24	132	
Підсумковий контроль – екзамен					

Умовні скорочення:

Д – дискусія;

ВСЗ – вирішення ситуаційних завдань;

УО – усні опитування.